

ΑΙΤΗΣΗ ΑΚΥΡΩΣΕΩΣ (Γ' 1292/2019) (δικ. 2.2.2023)

Γεράσιμος Βαλαμής κατά

Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας και Εκκλησίας της Ελλάδος

1. Με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση: α) της 4/20.2.2019 πράξης του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα των αιτούντων να διορισθούν οι συναδελφοί, που εκλέχθηκαν από τη γενική συνέλευση των συναδελφών του Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Φαρακλάτων Κεφαλληνίας, ως μέλη του εκκλησιαστικού συμβουλίου του και β) της τεκμαιρόμενης σιωπηρής απόρριψης της 334/22.3.2019 προσφυγής που άσκησαν οι αιτούντες ενώπιον της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος κατά της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης. Οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι ο πιο πάνω Ιερός Ναός είναι «συναδελφικός», ενώ η Μητρόπολη και η Εκκλησία της Ελλάδος ισχυρίζονται ότι η κατηγορία αυτή των Ιερών Ναών δεν προβλέπεται πλέον από την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Τίθεται το ζήτημα μήπως συμπροσβαλλόμενη πρέπει να θεωρηθεί η, εκδοθείσα μετά την άσκηση της κρινόμενης αίτησης, 1444/4.7.2019 πράξη της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με την οποία απορρίφθηκε η ασκηθείσα προσφυγή των αιτούντων.

3. Από τη νομοθεσία προβλεπόταν από μακρού χρόνου η κατηγορία των «κτητορικών ναών» και, ακολούθως, ιδίως στα Επτάνησα, των «συναδελφικών ναών». Οι ναοί αυτοί έχουν ανεγερθεί ή ανοικοδομηθεί ή επισκευαστεί μετά από σοβαρές ζημιές από ιδιώτες, τους «κτήτορες» ή τους «συναδελφούς», οι οποίοι δεν έχουν δικαίωμα κυριότητας επ' αυτών (σε αντίθεση με τους έχοντες ιδιωτικούς ναούς), έχουν όμως τη διοίκηση και διαχείρισή τους, από επιτροπή από μέλη τους τα οποία οι ίδιοι εκλέγουν· προ μακρού χρόνου εξέλεξαν και τον εφημέριο του ναού επίσης από μέλη τους. Εποπτεύονται από τις οικείες εκκλησιαστικές αρχές. Η διάκριση ανάμεσα σε κτήτορες και συναδελφούς γίνεται με μόνο το ποσοτικό κριτήριο: ο ναός είναι κτητορικός αν τη διοίκηση και διαχείρισή του έχουν λιγότερα από οκτώ φυσικά πρόσωπα ή οικογένειες, ενώ συναδελφικός στην αντίθετη περίπτωση.

4. Ως προς το ζήτημα αν ο ένδικος ιερός ναός λειτουργούσε ως συναδελφικός ναός, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα ακόλουθα: Υπάρχουν αντίγραφα των ονομαστικών καταλόγων των συναδελφών του ναού των ετών 1836, 1846, 1857 και 1864 (βλ. το 141/14.8.2020 έγγραφο του Τμήματος Γενικών Αρχείων Κεφαλληνίας με αριθμ. πρωτ. εισερχόμενου εγγράφου ΕΠ 3095/28.8.2020), που προέρχονται από το Αρχείο του Ιονίου Κράτους, Εγχώριον Συμβούλιον Κεφαλληνίας, Αρχείον Θρησκείας, φάκελος 56, έτος 1836, αριθμ. εγγράφου 58, φάκελος 69, έτος 1846, αριθμ. εγγράφου 68, φάκελος 98, έτος 1857,

αριθμ. εγγράφου 18 και φάκελος 112, έτος 1864, υποφάκελος γ, αριθμ. εγγράφου 52, καθώς και τα υποβληθέντα από τους αιτούντες ακριβή αντίγραφα ονομαστικών καταλόγων συναδελφών των παραπάνω ετών), το εξώφυλλο του βιβλίου «Κτηματολόγιο και κατάστιχο εσόδων-εξόδων» του ναού και το εξώφυλλο του βιβλίου 1^ο 1752-1802 από το ληξιαρχικό αρχείο του Τμήματος Γενικών Αρχείων Κεφαλληνίας (βλ. τα 142/20.8.2020 έγγραφα του ίδιου Τμήματος). Εξάλλου, η ιδιότητα του ναού ως συναδελφικού και η λειτουργία του ως τέτοιου είχε θεωρηθεί δεδομένη με πλείστες πράξεις των καθ' ων η αίτηση (βλ. το 430/31.3.1976 έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, την απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της 406/20.9.1976 συνεδρίασης, την 762/22.8.1980 αναφορά του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, το 330/1.1.1993 έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας περί διορισμού συναδελφών στο εκκλησιαστικό συμβούλιο του ένδικου ναού, το 168/8.1.2014 έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας περί διορισμού μελών εκκλησιαστικού συμβουλίου του συναδελφικού ναού καθώς και τα 560/8.6.1976, 2858/17.6.1976 και 3560/14.11.1980 έγγραφα της Ιεράς Συνόδου, από τα οποία προκύπτει ότι η Ιερά Σύνοδος, αν δεν συναίνεσε ρητώς, πάντως ανέχθηκε τη διατήρηση λειτουργίας του ένδικου ναού ως συναδελφικού.

5. Οι αιτούντες ορίσθηκαν, με την από 9.12.2018 απόφαση της συνέλευσης των συναδελφών του ένδικου ναού, μέλη διερευνητικής επιτροπής-ομάδας εργασίας για να «κινήσει νομικά το θέμα», υποβάλλοντας την 70/23.1.2019 έκθεση-φάκελο ενώπιον του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, σε απάντηση της οποίας εκδόθηκε η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη. Οι αιτούντες ισχυρίζονται ότι είναι συναδελφοί.

6. Η Εκκλησία της Ελλάδος ισχυρίζεται ότι η αίτηση πρέπει να απορριφθεί λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος των αιτούντων, διότι αυτοί δεν αποδεικνύουν ότι είναι συναδελφοί. Εξάλλου, δεν επικαλούνται την ιδιότητα του ενορίτη· άλλωστε, η μόνη ενορία του χωριού είναι αυτή του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου. Επιπλέον, δεν αναφέρουν από πού προβλέπεται η ύπαρξη του συλλογικού οργάνου «Γενική Συνέλευση Συναδελφών Ιερού Ναού Αγίου Δημητρίου Φαρακλάτων», πώς προκύπτει η συγκρότησή του, και η δεσμευτικότητα των εισηγήσεών του για τον διορισμό μελών Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του ναού.

7. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας, με το 430/31.3.1976 έγγραφο προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, αφού την ενημέρωσε ότι στο χωριό Φαρακλάτα υφίσταται ο ιερός ναός του Αγίου Δημητρίου «υπό το νομικόν πρόσωπον του συναδελφικού Ι. Ναού» και ότι «οι συναδελφοί του Ι. Ναού τούτου ... δεν δέχονται επ' ουδενί λόγω τη μετατροπήν του συναδελφικού Ι. Ναού των εις Ενοριακόν», εισηγήθηκε να «εγκρίνητε την παραμονήν του εν λόγω Ι. Ναού υπό την ιδιότητα του Συνα-

δελφικού Ι. Ναού, ίνα ακολούθως προβώμεν εις τα δέοντα διά την κανονικήν λειτουργία τούτου». Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, με το 560/8.6.1976 έγγραφο, προώθησε το παραπάνω έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας στην Αγία και Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, ενημερώνοντάς την ότι η Μ.Σ.Ε. επί των Νομοκανονικών Ζητημάτων της Ιεράς Συνόδου, κατά τη συνεδρίαση της 4.6.1976, «απεφάνθη όπως το θέμα τούτο αφεθή εις την κρίσιν του οικείου Ιεράρχου». Ακολούθως, η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, με το 2858/17.6.1976 έγγραφο, ενημέρωσε την Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας ότι η Αγία και Ιερά Σύνοδος, κατά τη συνεδρίαση της 10.6.1976, μετά την εισήγηση της Μ.Σ.Ε. επί των Νομοκανονικών Ζητημάτων, «απεφάνθη όπως το θέμα αφεθή εις την Ποιμαντορικήν κρίσιν του Κυριάρχου Μητροπολίτου». Κατόπιν τούτου, το Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, κατά την 406/20.9.1976 συνεδρίαση, αποφάσισε «όπως ο ειρημένος Ι. Ναός Αγίου Δημητρίου - Ευαγγελίστριας Φαρακλάτων εξακολουθήσει να λειτουργή ως Συναδελφικός, βάσει δε του άρθρου 75 του Α.Ν. 2200/1940 «περί Ι. Ναών και Εφημερίων» οι Συναδελφοί δέον να προβώσιν εις εκλογήν τακτικών μελών του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου μετά ισάριθμων αναπληρωματικών διά την τρέχουσαν τριετίαν μέχρι 31.12.1977. Το πρακτικόν της εκλογής των επιτρόπων, υπογεγραμμένον παρά των Συναδελφών το δε γνήσιον της υπογραφής των θεωρούμενον υπό του κ. Προέδρου της Κοινότητος, ως και Κατάλογος των Συναδελφών υποβληθήσονται τη Ιερά Μητροπόλει διά τα περαιτέρω». Παρόμοιο δε ζήτημα είχε ανακύψει και το έτος 1971. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το 720/21.6.1971 έγγραφο της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, κατά την 364/9.6.1971 συνεδρίαση του Μητροπολιτικού Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Κεφαλληνίας, αποφασίστηκε «όπως παραπέμψη την υπόθεσιν του Συναδελφικού Ι. Ναού Αγίου Δημητρίου Φαρακλάτων εις την Ιεράν Σύνοδον και να παρακαλέση όπως χαρακτηρίσει τον Ιερόν Ναόν τούτον Ενοριακόν ώστε νομίμως ο εφημέριος προβή εις την εκλογήν επιτρόπων και αρχίση λειτουργιών ο ειρημένος Ι. Ναός δεδομένου ότι ως ανεκοίνωσε ο Σεβασμιώτατος Πρόεδρος οι συναδελφοί παρά τας επανειλημμένας κλήσεις του ηδιαφόρησαν διά την εκλογήν Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ι. Ναού τεκμαιρομένου εντεύθεν ότι έπαυσαν ενδιαφερόμενοι οι συναδελφοί διά την διατήρησιν της προσωπικότητος του Ιερού Ναού ως συναδελφικού. Σημειωθήτω ότι είναι ο τελευταίος συναδελφικός Ιερός Ναός εν Κεφαλληνία και δημιουργεί τοιούτου είδους προβλήματα. Άπαντες οι συναδελφικοί Ι. Ναοί Κεφαλληνίας υπετάγησαν εις τον υπ' αριθμ. 2 Κανονισμόν της Ιεράς Συνόδου και εξέλεξαν τους Επιτρόπους των, ως αναγράφεται και διά τους Ενοριακούς και λειτουργούν πλέον κανονικώς ως ενοριακοί» (βλ. και το υπ' αριθμ. πρωτ. 4310, 6431/30.10.1971 έγγραφο της Ιεράς Συνόδου). Το ζήτημα αυτό ανακινήθηκε και το έτος 1980. Σε απάντηση του 762/22.8.1980 εγ-

γράφου του Μητροπολίτη Κεφαλληνίας και της 438/13.8.1980 συνεδρίασης του Μητροπολιτικού Συμβουλίου Κεφαλληνίας, κατά την οποία γνωμοδότησε υπέρ της διατήρησης του ένδικου ιερού ναού υπό την ιδιότητά του ως συναδελφικού, η Ιερά Σύνοδος, με το 3560/14.11.1980 έγγραφο, διαβίβασε στην Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας την από 23.9.1980 γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου Γεωργίου Λιλαίου, σύμφωνα με την οποία, το αίτημα της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας να εκδοθεί σχετική απόφαση της Ιεράς Συνόδου κατά το άρθρο 18 παρ. 1 του 8/1979 Κανονισμού «παρίσταται αδικαιολόγητον, αφού εξ αυτού τούτου του πρακτικού του Μητροπολιτικού Συμβουλίου προκύπτει ότι ο ανωτέρω Ιερός Ναός είναι συναδελφικός εν τη εννοία του άρθρου 74 του Α.Ν. 2200/1940», δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση αυτή, και μεν εφαρμόζεται καταρχήν ο 8/1979 Κανονισμός στους ιερούς ναούς των Επτανήσων, πλην όμως, δυνάμει του άρθρου 67 του ν. 590/1977 εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις 74-87 του α.ν. 2200/1940, που θεσπίστηκαν για τους ιερούς ναούς των Επτανήσων. Κατόπιν τούτων, όπως προκύπτει από τα 330/1.1.1993 και 168/8.1.2014 έγγραφα της Ιεράς Μητρόπολης και άλλωστε δεν αμφισβητείται από τα καθ' ύλην αιτήση, όλα τα επόμενα έτη διορίζονταν ως μέλη του εκκλησιαστικού συμβουλίου του ένδικου ιερού ναού πρόσωπα μεταξύ των συναδελφών.

8. Μετά τη λήξη, όμως, της τριετίας 1.1.2014 έως 31.12.2016, ανέκυψε ζήτημα με το διορισμό των συναδελφών ως μελών του εκκλησιαστικού συμβουλίου. Με το 22/23.6.2017 έγγραφο τους, τα μέλη του τότε εκκλησιαστικού συμβουλίου του ναού, κατόπιν άρνησης του Μητροπολίτη Κεφαλληνίας να τους διορίσει μέλη του εκκλησιαστικού συμβουλίου, ζήτησαν από την Ιερά Μητρόπολη τα εξής: «1) Δυνάμεθα να παραμείνωμεν Συναδελφικός Ναός, αυτοδιοίκητος με νόμιμον Διοίκησιν, η οποία να αναγνωρίζεται από τις Εκκλησιαστικές αλλά και τις Δημόσιες υπηρεσίες; 2) Με βάση τον κανονισμόν 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» εμείς ως Ι. Ναός τι υπόστασιν έχωμεν; Πού υπαγόμεθα; Και 3) Ζητούμεν ευλαβώς από Υμάς και την Νομικήν Υπηρεσίαν της Εκκλησίας να μας απαντήσετε τι πρέπει να κάνωμεν, ώστε να έχωμεν κανονικήν και νομικήν κατοχύρωσιν ως Ιερός Ναός, ώστε να δυνάμεθα να επικοινωνούμεν και να συναλλασσόμεθα με Δημ. Υπηρεσίες, Τράπεζες και λοιπούς Οργανισμούς, άνευ γραφειοκρατικών προβλημάτων;». Η Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας, με τα 804/23.6.2017 και 425/13.4.2018 έγγραφα, παρέπεμψε το ζήτημα στην Ιερά Σύνοδο, η οποία, με το 1651/19.11.2018 έγγραφο, διαβίβασε στην Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας την 21/2018 γνωμοδότηση του ειδικού νομικού συμβούλου Θεόδωρου Παπαγεωργίου, σύμφωνα με την οποία, δεδομένου ότι δεν διατηρήθηκε στον 8/1979 Κανονισμό της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος η κατηγορία των συναδελφικών ναών, θα πρέπει αυτός να θεωρηθεί παρεκκλήσιο της πλησιόχωρης Ενορίας κατά το άρθρο 1 περ. α' του εν

λόγω Κανονισμού και να υπαχθεί στη διοίκηση του εκκλησιαστικού συμβουλίου του πλησιέστερου ενοριακού ναού και, ως εκ τούτου, ο ένδικος ναός δεν δύναται να έχει δικό του εκκλησιαστικό συμβούλιο. Με το 1154/20.11.2018 έγγραφο, η Ιερά Μητρόπολη διαβίβασε την γνωμοδότηση αυτή στα μέλη του τότε εκκλησιαστικού συμβουλίου, που είχαν υποβάλει το 22/23.6.2017 έγγραφο σε αυτήν. Στη συνέχεια, η γενική συνέλευση των συναδελφών του ένδικου ιερού ναού, με την από 9.12.2018 απόφασή της, συγκρότησε ομάδα εργασίας, με μέλη τους αιτούντες, προκειμένου «να κινήσει νομικά το θέμα», ενώ, με την από 20.1.2019 απόφαση της συνέλευσης των συναδελφών, αποφασίστηκε η κατάθεση στην Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας και η κοινοποίησή της στην Ιερά Σύνοδο της έκθεσης διερεύνησης (και του σχετικού φακέλου) που συνέταξε η ομάδα εργασίας για το θεσμό της συναδελφικής εκκλησίας (βλ. το 70/23.1.2019 εισερχόμενο έγγραφο της Ιεράς Μητροπόλης). Σε απάντηση της έκθεσης αυτής, το Μητροπολιτικό Συμβούλιο, με την 4/2019 απόφαση (πρώτη προσβαλλόμενη), απέρριψε το αίτημα των αιτούντων αναφέροντας ότι, αφενός, η κατηγορία των συναδελφικών ναών δεν διατηρήθηκε στον 8/1979 Κανονισμό και, αφετέρου, ότι θα επανέλθει προκειμένου να προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες, ώστε να ιδρυθεί ο ένδικος ιερός ναός ως ενοριακός. Η 4/2019 απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου κοινοποιήθηκε στους αιτούντες με το 171/23.2.2019 έγγραφό της. Οι αιτούντες, ακολούθως, άσκησαν προσφυγή κατά της ανωτέρω 4/2019 απόφασης, η οποία, όμως, κατόπιν της από 21.6.2019 γνωμοδότησης της νομικής συμβούλου Αικ. Καραμπίνη και της Ν.Κ. 386α/23.5.2019 εισήγησης της Συνοδικής Επιτροπής Δογματικών και Νομοκανονικών, απορρίφθηκε με την 1444/4.7.2019 απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία κοινοποιήθηκε στους αιτούντες με το 770/3.9.2019 έγγραφο της Ιεράς Μητροπόλης Κεφαλληνίας.

9. Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η 4/2019 προσβαλλόμενη απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου εκδόθηκε από αναρμόδιο όργανο, διότι το τιθέμενο εν προκειμένω ζήτημα έπρεπε να λυθεί με απόφαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου μετά από γνώμη του Μητροπολιτικού Συμβουλίου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 18 του 8/1979 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «περί Ιερών Ναών και Εφημερίων» (Α' 1/1980). Επισημαίνεται, πάντως, ότι το Μητροπολιτικό Συμβούλιο, εκφράζοντας τη γνώμη του, απέστειλε την υπόθεση στη Διαρκή Ιερά Σύνοδο, η οποία αποφάσισε με την 2858/17.6.1976 πράξη της.

10. Στο άρθρο 62 του 2/1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «περί Ιερών Ναών, Ενοριών και Εφημερίων» (Α' 193/19.9.1970) οριζόταν ότι: «Ο παρών Κανονισμός ισχύει και δια τους Ιερούς Ναούς και Εφημερίους των Μητροπόλεων της Εππα-

νήσου, τα ζητήματα δε, τα οποία ήθελον τυχόν ανακύψει εκ της εφαρμογής του, δύνανται να ρυθμίζονται δι' αποφάσεων της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου μετά γνώμην του οικείου Μητροπολιτικού Εκκλησιαστικού Συμβουλίου».

11. Προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη 4/2019 πράξη του Μητροπολιτικού Συμβουλίου είναι μη νόμιμη, διότι παραβιάζει την 2858/17.6.1976 απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος σε συνδυασμό με την 406/20.9.1976 απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητρόπολης Κεφαλληνίας, με τις οποίες επιτράπηκε η συνέχιση λειτουργίας του ναού ως συναδελφικού και οι οποίες έχουν, κατά τους αιτούντες, κανονιστικό χαρακτήρα, διότι εκδόθηκαν «κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 62 του 2/1969 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο οποίος εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 32 παρ. 2 του Ν.Δ. 126/69».

12. Με την από 17 (29) Μαρτίου 1964 διεθνή σύμβαση του Λονδίνου μεταξύ αφενός της Ελλάδος, αφετέρου της Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας, η οποία κυρώθηκε με τον ν. Ν/1864 (ΦΕΚ 25), η Αγγλία παραιτήθηκε της προστασίας των Ιονίων Νήσων, τα οποία ενώθηκαν σε ένα κράτος, μοναρχικό, ανεξάρτητο και συνταγματικό, με το Βασίλειο της Ελλάδος (άρθρο 1). Οι νήσοι Κέρκυρα και Παξοί μετά την Ένωσή τους με το Βασίλειο της Ελλάδος θα απολαύουν των πλεονεκτημάτων της διαρκούς ιδιαιτερότητας (άρθρο 2). Με το άρθρο 3 διασφαλίζονται πλεονεκτήματα που παραχωρήθηκαν σε αλλοδαπά κράτη, όσον αφορά το εμπόριο και τη ναυτιλία. Στο άρθρο 7 ορίζεται ότι ο Βασιλεύς της Ελλάδος Γεώργιος ο Α΄ αναδέχεται τα χρέη της Ηνωμένης Πολιτείας των Ιονίων Νήσων. Με τα άρθρα 5 και 6 ορίζονται ζητήματα που αφορούν την ανακτορική χορηγία του Βασιλέως. Με το άρθρο 8 ορίζεται ότι ο Βασιλεύς αναδέχεται τη χορήγηση σε Βρετανούς υπηκόους των συντάξεων που τους είχαν απονεμηθεί από την Ηνωμένη Πολιτεία των Ιονίων Νήσων, την καταβολή αποζημιώσεων σε όσους απώλεσαν τις θέσεις τους λόγω της ένωσης με το Βασίλειο της Ελλάδος και τη χορήγηση των συντάξεων που απολαύουν πολλοί υπήκοοι της Ηνωμένης Πολιτείας προς αμοιβή υπηρεσιών που παρασχέθηκαν στην Κυβέρνησή της. Στο άρθρο 4 ορίζονται τα εξής: «Η μετά του Βασιλείου της Ελλάδος ένωση των Ηνωμένης Πολιτείας των Ιονίων Νήσων ουδαμώς ακυρώσει τας υπό της υπάρχουσας νομοθεσίας των Νήσων καθιερωμένας αρχάς της ελευθερίας της λατρείας και της ανεξιθρησκίας· επομένως, τα καθιερωθέντα θρησκευτικά δικαιώματα και προνόμια υπό του Α΄ και Ε΄ Κεφαλαίου του Συνταγματικού Χάρτου της Ηνωμένης Πολιτείας των Ιονίων Νήσων, και ιδίως η αναγνώρισις της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας, ως Εκκλησίας επικρατούσης εν ταις Νήσοις, η απόλυτος ελευθερία της λατρείας η χορηγουμένη εις την Εκκλησίαν του Κράτους της Προστάτιδος Δυνάμεως και η πλήρης ανεξιθρησκεία η προς τα άλλας χριστιανικάς κοινότητας υποσχεθείσα, δια-

τηρηθήσονται, και μετά την ένωσιν, εν όλη αυτών τη ισχύι. Η ειδική προστασία, η εγγυηθείσα προς την Καθολικήν Ρωμαϊκήν Εκκλησίαν, ως και τα πλεονεκτήματα ων αύτη ήδη απολαύει, διατηρηθήσονται επίσης· και οι εις το δόγμα τούτο ανήκοντες υπήκοοι θ' απολαύωσιν εν ταις Ιονίοις Νήσοις της αυτής θρησκευτικής ελευθερίας, ως προς αυτούς, εν Ελλάδι, δια του Πρωτοκόλλου της 22 Ιανουαρίου (3 Φεβρουαρίου) 1830. Η αρχή της απολύτου αστυκής και πολιτικής ισότητος μεταξύ των υπηκόων των διαφόρων δογμάτων καθιερωμένη εν Ελλάδι υπό του αυτού Πρωτοκόλλου, θέλει επίσης ισχύει εν ταις Ιονίοις Νήσοις».

13. Στην προ της ένωσης νομοθεσία των Ιονίων Νήσων, η κατηγορία των συναδελφικών ναών κατοχυρωνόταν, έστω και με ορισμένες ασάφειες. Τα κυριότερα νομοθετήματα ήταν ο λεγόμενος Σαγρέδειος Νόμος του 1754, δηλαδή το κωδικοποιητικό διάταγμα του Γενικού Προβλεπτή Θαλάσσης Αυγουστίνου Σαγρέδο, ο Κανονισμός του 1811 «Διαταγή των Εκκλησιών και Κλήρου των Γραικών των Ιονικών Νήσων» που επικυρώθηκε από τον αυτοκρατορικό κομισάριο της Γαλλίας, η ΛΑ΄/1825 πράξη της Δευτέρας Γερουσίας του Ηνωμένου Κράτους [Ηνωμένης Πολιτείας] των Ιονίων Νήσων, και, ειδικά για την Κεφαλονιά, ο «Κανονισμός των συναδελφικών και πατρωνικών δικαιώματι εκκλησιών παρά του εν Κεφαλληνία Επαρχιακού Κεντρικού Συμβουλίου ...» του 1853 (με τις τροποποιήσεις του 1857).

14. Προβάλλεται ότι η ιδιότητα του συναδελφικού ναού ως ιδιαίτερης κατηγορίας ναού και η λειτουργία του υπό το καθεστώς των προ του 1864 νομοθετημάτων, σύμφωνα με τα οποία, η διοίκησή του ανατίθεται σε επιτρόπους, οι οποίοι εκλέγονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης των συναδελφών, κατοχυρώνεται από τη Συνθήκη του Λονδίνου του 1864, με την οποία παραχωρήθηκαν τα Επτάνησα στο τότε Βασίλειο της Ελλάδος, ειδικότερα δε από το άρθρο 4 αυτής, κατά το οποίο η Ελλάδα ανέλαβε την υποχρέωση έναντι των συμβαλλόμενων κρατών να διαφυλάξει «τας υπό της υπαρχούσης νομοθεσίας των Ιονίων Νήσων καθιερωμένας αρχάς της ελευθερίας της λατρείας και της ανεξιθρησκείας ... τα καθιερωθέντα θρησκευτικά δικαιώματα και προνόμια».

15. Η Ιερά Μητρόπολη Κεφαλληνίας και η Εκκλησία της Ελλάδος ισχυρίζονται ότι μετά τον α.ν. 2200/1940 (Α΄ 42), ο οποίος περιελάμβανε ειδικό κεφάλαιο (το ΙΕ΄, άρθρα 74-87) περί Ιερών Ναών και Εφημερίων της Επτανήσου και ειδικές ρυθμίσεις και για τους κτητορικούς και τους συναδελφικούς ναούς της, ακολούθησε ο 2/1969 Κανονισμός της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, στο άρθρο 1 του οποίου διαλαμβάνεται ότι οι Ναοί της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος είναι (αποκλειστικά, κατά τους καθ' ων) α) οι Ενοριακοί, β) οι ιδιόκτητοι, γ) οι των κοιμητηρίων και δ) τα εξωκκλήσια, και στο άρθρο 62 [βλ. σκ. 10] ότι ο Κανονισμός ισχύει και για τους Ιερούς Ναούς των Επτανήσων, χωρίς μνεία των κτητορικών ή συναδελφικών ναών. Συνεπώς, κατά τις καθ' ων, η κατηγορία των συναδελφικών ναών

έπαυσε να υφίσταται μετά την έναρξη ισχύος του ανωτέρω Κανονισμού (19.9.1970) και οπωσδήποτε δεν υφίστατο μετά την έναρξη ισχύος του Κανονισμού 8/1979. Άλλωστε, η εκλογή διαχειριστών Ιερού Ναού από τους συναδελφούς θα ερχόταν σε σύγκρουση με τη διάταξη του άρθρου 36 παρ. 1 και 2 του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (ν. 590/1977 (Α' 146) - ΚΧΕΕ) περί ίδρυσης Ενοριών. Ο επίμαχος Ιερός Ναός, δεδομένου ότι βρίσκεται εντός του οικισμού «Φαρακλάτα», αποτελεί αυτοδικαίως παρεκκλήσιο του Ενοριακού Ναού Αγίου Δημητρίου, σύμφωνα με το άρθρο 1 περ. α' του Κανονισμού 8/1979. Περαιτέρω, οι καθ' ων αναπτύσσουν επιχειρήματα προς απόκρουση των ειδικότερων λόγων ακυρώσεως.

Αθήνα, 30 Ιανουαρίου 2023

Δημήτρης Βανδώρος
Πάρεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας